

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus XII. Dominica in Septuagesima. Otium Negotiosum. Thema. Quid
hic statis tota die otiosi. Math. 20.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](#)

DISCURSUS XII.

Dominica in Septuagesima.

Otium Negotiosum.

T H E M A.

Quid hic statis tota die otiosi? Ite & vos,
Matth. 20.

S Y N O P S I S.

- I. Nulli magis laborant, quam qui non laborant, & nemo magis negotiosus quam qui otiosus.
- II. Adamo peccante DEUS ad sudorem condemnat otiosum vultum non manus laborantes, ut ostendat plus esse laboris in otio quam negotio.
- III. Distinguendum est otium a desidia: Delicati mundi amatores desidiosi sunt, & otium non habent, sed iners negotium.
- IV. Omnes illi sunt stantes in foro otiosi, ut qui sumos honorum ambiunt, qui voluptates seellantur. Ira laboriosa est, crudelitas negotiosa, libido occupatissima, cum econtra in quiete vivant servi DEI.
- V. Unde via iustorum recta est & plana, peccatorum vero circuitaris & laboriosa, quia imitantur circulatorem Sathanam.
- VI. Horum ingenium instar rotarum horologij nunquam quietescit, instar mole, quæ assidue circumvolvitur.
- VII. Sampson ad molam damnatus mundanos representat, qui nunquam quiescunt, DEI amici quietem habent, quæ dicta est, quasi qui tibi es.
- VIII. Ixion apud Poëtas ambitionum est typus; & Hellogabali aulici, qui sublati per rotam dejiciebantur in aquam.
- IX. Agnoscamus ergo mundum otium esse verum negotium, malaciam maliciam, delitias delicia, & jugum Domini portemus, qui hactenus stetimus tota die otiosi.

S 2

Quid

Quid hic statis tota die otiosi? Ite & vos.

Matth. 20.

I.

Sen. Ep.

55.

Izech. 16.

Tium vivi hominis sepultura est , & mors ante mortem: Quod agnoicens sapiens Seneca cum Servilij Vatis Prætorij Divitis villam , in qua ille ignavo otio vitam agebat , transiret , exclamare solitus: *Vatis hic situs est* , ut de se ipso profitetur : *Exclamat , inquit homines* : *O Vatis solus sis vivere.* At ille latere sciebat non vivere , Multum autem interest , utrum vita tua otiosa sit , an ignava . Nunquam aliter hanc villam *Vatis vivo præteribam* , quam ut dicerem : *Vatis hic situs est* : Non vivit qui sibi soli vivit , & à curis communibus abstractus ignava torpescit desidia . Nemo sibi tantum natus est . Adsciscit in contubernium vitia , qui contubernales non habet , & cui publica emolumenta cordi non sunt , privatis enervatur incommodis : Servit cupiditatibus , qui non servit hominibus . Ecce haec fuit iniqüitas Sodomæ , superbia , saturitas panis & abundantia , & otium ipsius , ait Prophetæ . Dispicet D E O , otium qui semper operatur : *Pater meus usque modo speratur.* Quomodo ergo Servator noster vineam suam elaboraturus hodiè evocat otiosos ? *Quid hic statis tota die otiosi.* Ite & vos in *Vineam meam* tantine otium facit , ut laboribus suis dignos judicet otiosos ? Aut quomodo alibi ad se vocavit laboriosos , onustos oneribus ; *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis.* Nunquid onera sentiunt etiam otiosi ? Bonus Paterfamilias qui

qui operarios conducit, assiduos & laborum amantes deligit, non otio & ignaviæ deditos? Cur ergo hodie advocantur otiosi, & quidem *tota die otiosi*, tantumdem recepturi quantum alij qui summo mane manus laboribus applicuerunt? Credo ego illos qui mundano Otio intorpescunt, vel maximè labrare & magis quam alios onerari, ut dici possit mundanum *otium*, maximè esse *negotiosum*: Et nulos in mundo majoribus premi oneribus, quam qui nulla portant onera. Id erit præsenti sermonis thema.

II. Exactus è Paradiso primus homo, postequam legis divinæ prævaricatione reus, delicias illas quæ spontanea fœcunditate alimenta corpori suppeditabant, vetiti pomi morsu proegisset, benignum nihilominus expertus est Deus, qui dum mortem comminatam in longum tempus distulit, necessariam tamen alimoniam non negavit. Latus simus mundi totius fundus illi assignatus est, ex quo sustentaretur eā tamen conditione, ut sudore sibi comparet victum, quem in statu innocentiae, sine ulla fatigazione habiturus fuisset. *In sudore vultus tui vesceris Pane tuo.* Considerate statum hominis innocentis eumque componite statui peccatoris. Innocens à labore & onere immunis est: Peccator ad sudorem damnatur, & quidem sudorem vultus. *In sudore vultus tui:* Cur non in sudore corporis tui? Homine exercente agriculturam nulla pars corporis æquè vacat à labore, ac vultus, nulla tamen æquè sudat. Inerter otianti vultui adscribitur sudor, cum manus applicantur stivæ, pedes in aratum impingunt, corpus totum incurvatur & adlaborat. Nempe in ipsa natura peccatrice Deus laboris signa otio potius quam negotio, desidiosis

Gen. 3.

S 3

mem-

membris non laboriosis imprimere voluit, ut ostenderet plus esse laboris ac oneris in ignavo otio, quam industrio negotio, plus laborare mundanos & peccatores, quam Dei servi & innocentes; adeo ut labor servorum Dei videri possit otium, è diverso mundanorum otium nonnisi laboriosum negatum.

*Senec. de
brev. vita
c. 12.*

III. Otij nomen apud Latinos in bonam & malam partem accipitur: unde honestum est & laudabile otium literarium, quod vel maximè negotiosum est. Seneca cum Paulino suo disputans otium à desidia & corpore distinguit: *Quorundam otium occupatum est in villa, aut in lecto suo: In media solitudine, quamvis ab omnibus recesserunt, sibi ipsi molesti sunt. Quorum non otiosa vita est dicenda, sed desidiosa occupatio.* Quia scilicet hujusmodi occupatio ad animi cultum, ad proximi utilitatem nihil conducit. Unde excludit ab honesti otij occupatione omnes, qui vanitati student, ac Christianè prorsus differit in hæc verba: *Quid? Illos otiosos vocas, quibus apud tonsorem multæ horæ transmittuntur? Dum decerpitur si quid proximâ nocte succrevit, dum de singulis capillis in consilium itur, dum aut disjecta coma restituitur, aut deficiens hinc atque illinc in frontem compellitur? Quomodo irascuntur, si tonsor paulo negligentior fuit, tanquam virum teneret?* *Quomodo excandescunt siquid ex juba sua decisum est, siquid extra ordinem jacuit* Ec: *Quis est istorum qui non malit rem publicam turbari, quam comam suam? Qui non solicitior sit de capitib⁹ sui decore, quam de salute? Qui non comptior esse malit quam honestior?* Hos tu otiosos vocas inter pectinem speculumque occupatos? Ec. Non habent isti OTIUM, sed iners NEGOTIUM.

Et

Et paucis interjectis describit unum aliquem delicatum vulgi opinione otiosum, sed revera misere negotiosum, aut potius ægrum, imò mortuum. *Audio quendam ex delicatis, cum ex balneo inter manus elatus & in sella positus esset, dixisse interrogando: Jam sedeo? hunc tu ignorantem an sedeat, putas sci-
re an vivat, an videat, an otiosus sit? Et: Non est ergo otiosus hic, aliud nomen imponas: Eger est, imò mor-
tuus est. Quod de hoc delicato dixit Seneca, de omnibus mundi sectatoribus pronunties:*

Idem c. 13.

IV. Percurre totum mundum, explora omnes qui mundi sectantur cupedias, qui sibi & non Deo serviunt, invenies illos omnes stantes in foro otiosos. Quid dixi otiosos? imò vel maximè otiosos, & in sudore vultus sui vescentes pane delicato, ægrotos, ignaros vitæ suæ, & mortuos. Quanta DEUM immortalem ambitiosos exercet cura, inquies, fatigatio, ut lubrici honoris fumum attingant! Rectè nonnemo eruditus: *Quantum æstuamus pro gloriolæ fumo! Ut sumus iste exurgat incendia urbibus iniiciuntur. Umbra honor est; ut sub hac umbra sedeamus, itur prius in arma, prætexitur telis cœlum; sol à ferreis nubibus eripitur: tandem disfluimus in umbras maximas vespertinas, in occasum, in mortem!* Alius honorem membranam vocat, quæ scilicet cum tenue sit involucrum, magna abscondit mala, & ingentes operit molestias: *Membrana dignitatis (inquit ille) tegit timere, expavescere, securitati diffidere: sat magnam carnificinam tam tenue velamentum operit.* Quid de voluptatum sectatoribus dicam? dum se quiescere putant inquietudine agitantur: dum se laborum expertes somnient, inter labores fatiscunt: dum otiori volunt, ingentibus se se impli-cant negotijs. Unde quærebat ille: *Quid est amor?*

*Animi**Balde in
Maximi-
lian.**Bonarsc.
in Am-
pbit.*

Balde in
Maximil.Sen. de
vita bea-
tis. c. 14.Senec. de
Ira lib. 2.
c. 13.S. Chrysost.
in Pal.
13.

Thren. 3.

Animi otiosi molestia. Sed quomodo otiosi? Et quomodo molestia? quod molestum est perturbat otium, et qui amare incipit desperat otium. Eleganter hoc dictum, sed verius Seneca: Sicut deprehensi mari syrtico, modo in sicco relinquuntur, modo torrente unda fluctuantur; ita qui se voluptati tradidere, non ipsi voluptatem, sed ipsos voluptas habet: Cujus aut inopia torquentur, aut copia stranguantur! miseri si deseruntur ab illa, miseriores, si obruantur. Paria dixeris de amatoribus divitiarum, quibus augmentum opum noctes insomnes, dies laboriosissimos parit. Et hos stantes in foro otiosos, quisquam neget esse maximè negotiosos? Sed iterum Seneca in rem nostram universim loquens de omnibus mundanæ vanitatis sectatoribus, eorum studia compónens studijs amatorum virtutis: Facilis est ad beatam vitam via. Multò difficilius est facere ista que facitis. Quid enim quiete otiosius animi? quid ira laboriosius? quid clementia remissius? quid crudelitate negotiosius? vacat pudicitia, libido occupatissima est. Omnia denique virtutum tutela facilior est, vitia magno coluntur. Quod tam verum est ut nequè SS. Patrum sensum fugerit. Unde Chrysostomus: Putas, quod peccatores hujus mundi non laborant? Benè enim majores labores et sollicitudines habent, quam servi DEI. O vitam peccatorum & mundanorum laboriosam! o negotiosum otium! ad quod forte Propheta respiciens de servo DEI ajebat: Bonum est viro cum porta veritatum ab adolescentia sua: sedebit solitarius et tacebit, quia lavabit se super se. Jugum hoc illud intellige de quo Salvator dicebat. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve. Non jugum quale suis imponit mundus, non jugum quod portant mundani & peccatores, hoc enim grave & importabile. Unde ad hæc Pro-

Próphetæ verba S. Thomas de Villanova : *Hæc pars illorum, qui jugum Domini cum gaudio suscepérunt. Félix vita, quæ tali expenditū ministerio : cui pro labore quies, pro opere otium, pro negotio silentium indicitū. Cœteris dicitur in sudore vultus tui vesceris pane tuo. Monacho nullus labor imponitur, nisi ut non laboret, imò ut quiescat cum D E O suo & tota die delectetur in eo. O præclarām fortē, & vitam dulcissimam, O Paradisum amōnum, cui dulcior aliis promittitur Paradisus !* quæ deinde applicat vitæ contemplativæ, quam scilicet consequantur veri servi D E I.

S. Villan.
serm. de
Assumpt.
B.V.

V. Observo apud Regium Psaltem discrimen viæ iustorum & impiorum, qui mundalibus delitijs & otioso negotio inhiant. Iusti rectum capeſſunt iter non declinantes nequè ad dexteram, nequè ad sinistram ; at verò impij circuitus & ambages ſequuntur. Nullus prudens viator, cui longum agendum est iter, longiorem & difficiiliorem viam præponit breviori & faciliori. De justis David : *Et deduxit eos in viam rectam, ut irent in civitatem habitationis.* Et alibi orat : *Legem pone mihi Domine in via tua, & dirige me in semitam rectam.* Ubi verò de impijs agit, aliam eorum eſſe viam ostendit : *In circuitu impij ambulant.* Quis iſte circuitus, niſi quod mundani ab una delectatione ad aliam, ab una vanitate in aliam, ab uno otio ad aliud ſe affiduè verſent. Uno lucro acquisito inhiant alteri, unum honorem consecuti, ſuſpirant ad aliū ; nec uſpiam diu ſtabiles quaſi per circuitum ubique quod appetitum delectet, inquirant, donec fatigati & laſſi concidant. Facilis eſt vertigo in circulum ambulantibus. Hos tu otiosos dices? minimè ſunt vel maximè negotiosi, & in continuo labore. Solet (inquit in hunc locum Gregorius)

Pſal. 106.

Pſal. 26.

Pſal. 71.

S. Greg.

Ilb. 2. mo-
ral. c. 3.

Iob. I.

Sap. 3.

Sap. 5.

S. Ambros.
lib. de
Abrah.
Aqap. Ep.
Paræn. n.
II.

rius) solet per gyrum circuitus laboris anxietas designari; binc in circuitu impij ambulant, quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur. O malos Philosophos qui probant idem per idem, qui per labores, & committunt circulos vitiosos: imitati circulatorem illum, qui apud Jobum de se ipso jactat: *Circui vi terram, & perambula vi eam.* Circumeunt & illi terram & dum quietem ac otium venantur, labores inveniunt ac lassitudinem. Hortantur invicem: *Venite fruamur bonis, venite coronemus nos rosis, venite circumveniamus justum &c.* cumque perambulaverint terrena omnia, & nullum pratum reliquerint sine vestigio suarum cupediarum, tamen inviti fatentur: *Lassati sumus in via iniquitatis, & ambulavimus vias difficiles.*

V I. Animi humani per varia cupediarum genera continuis gyris circumeuntis inquietudinem expressurus Academicus, pinxit virum in cuius pectori horologium cum indice horarum circumgyrato, in fronte vero libella suis librata ponderibus, & rotularum cursum temperans assidua inquietudine alternatim in utramque partem movebatur, adjecto lemmate *Nunquam quiescit.* Genuina sane effigies curarum secularium, quæ in continuo sunt motu, & animum modò huc, modò illuc impellunt. *Bona hujus fœculi instabilita sunt,* inquit S. Ambrosius, *& rotarum in morem cum ipso seculo volvuntur.* Et Agapitus in Epistola Parænetica; *Circulus quidam humana rerum revolvuntur rerum, qui modò sic, modò aliter agitat ipsas & circumfert.* Ab una voluptate ad aliam, ab uno honore ad alium, ab uno lucro ad aliud, *ut nunquam quiescat:* & tamen suspicantur hujusmodi se otium & quietem nancisci: Sed quies illorum non est nisi quies

quies horologij, sive inquietus continuata. Quod sub alia allegoria proponens S. Chrysostomus ajebat. *Peccatores equi sunt diaboli, quia diabolus in peccatoribus sedens, instigat eos per fornicationes & avaritias in orbem.* Habentur in quibusdam locis molæ, quæ ab equis in gyrum cursantibus impelluntur. Tales equi sunt peccatores, & cupidiarum mundialium venatores, per fornicationes, per avaritias, per ambitiones impelluntur *in orbem.* Unde S. Paulinus insistens eisdem imagini, de peccatore ait: *In semetipso pristini ergastulum portat, farinam hostibus suis de corrupta animæ suæ fruge conficiens.* Nec abludit ab hoc magnus Augustinus, dum mundum comparat molendino, inquietus: *Molendinum puto dictum Mundum istum, quia rotâ quadam temporum volvitur, & amatores suos conterit.*

Eiusmodi barbaræ servitutis genus sæpè Christiani apud hostes fidei subierunt. Oleaster de suâ ætate memorat: *Solent Saraceni usque hodie captivos, quos de nostris capiunt, ad molas destinare, ut molant.* Quin & S. Augustinus: *Quidam Patres familias honesto loco nati, & generoso cultu educati, vix vivi ablati sunt, vel vincti ad molam, & eam in gyrum ducere tanquam jumenta contemptibilia verbere adadì sunt.* Miseram sortem talium captivorum, sed miserior est peccatoris.

VII. Vultis exhibeam vobis vivum ejusmodi hominum typum in sacro textu? Sampsonem considerate conjectum in carcerem à Philistæis, qui eum claujum in carcere molere fecerunt. De peccatore allegatus Paulinus: *stat in via peccatorum compeditus vinculis, & ipse sibi cancer est.* In seipso, in anima sua molam solitudinum, afflictionum, inquietudinum cir-

T 2 cum-

S. Chrysost.
hom. 37. in
Matth.

S. Paulin.
Ep. 4.

S. Aug. in
Psal. 36.

Oleast. in
Cap. 47.
Isai.

S. August.
Epist. 50.

Iudit. 16.

cum agit, & dum se putat in delicijs suis quiescere nunquam quiescit. Quies dicta est quasi *qui tibi es.* Non effundatur ad extranea qui animi quietem desiderat, in seipsum collectus sit satis ipse sibi, qui non vult in gyrum laboriosum agi, qui non vult molere, & farinam hostibus de corrupta animæ suæ fruge conficeret. *Tollite jugum meum super vos,* inquit CHRISTUS, *& invenietis requiem animabus vestris.* Non jugum mundi, non jugum cupidatum, non molam peccatorum, hoc enim jugum difficile est ac laboriosum; at verò *Jugum meum suave est & Onus meum leve.* Propterea peccata in scbris literis passim appellantur labores. Unde Chrysostomus: *Novit Scriptura laboris nomine peccatum significare.* Et alibi idem sanctus ad illa verba Psalmis: *Labor labiorum ipsorum operiet eos.* Sic ait: *Laborem vocat improbitatem; res est enim hujusmodi improbitas: Affert ei laborem, qui eam possidet, etiam ut obruatur efficit.* Nempe ut obrutus labore temporali, perpetuum laborem & onus sentiat.

Mattb. 11.

S. Chrysost. in Cat.
Græc. ad
cap. 4. Job.
S. Chrysost. in
Psal. 139.

Tibull. I, 1.

Nat. Com.
l. 10. My-
thol.

VIII. Subit hic memoriam labor Ixionis, de quo veteres commenti sunt, quod plurimum facinorum reus à Jove ad inferos deturbatus sit, ubi rotæ ferreæ alligatus est, cuius motu perpetuo circumvolvit. Unde Tibullus:

Versantur celeri noxia membra rota.

Sub cuius fabulæ involucro illa veritas abscondita est, mundi affeclæ, honoris & voluptatum sequaces perpetuis doloribus & afflictionibus animi quasi in rotam agi. Mythologus de Ixione. Cum ex aulica familia Regis ejus, cuius uxorem tentavit, excidisset Ixion; factus est omnium hominum miserrimus, quia perpetua ambitione & invidia discribiatur. Id quoque attin-

att ingens Plutarchus : Non absurdè , inquit , neque imperitè in ambitiosos Ixionis fabulam conuenire nonnulli arbitrati sunt , &c : Nam qui gloria tanquam imagine quadam virtutis alliciuntur , illi nihil sincerum , nihilque laudabile , sed multa illegitima & absurdâ agant necesse est , multisque agitationibus ferantur , cupiditatibus & omnibus animorum affectibus obsequentes . Quid mirum si deinde ejusmodi Ixiones Centauros pariant ? Quos miretur Poëta esse

Plut. in A-
gid. &
clom..

Semibovemque virum , semi-virumque bovem.

Ad stivam , ad laborem , ad molestias natos , qui in sudore *vultus* vescantur pane suo , quales & illi aulici Heliogabali , quos rotæ aquariæ impositos alligabat , & aquis mersos : Unum extrahebat , nominans amicos Ixionis , nihil hi ex suis honoribus , suis aulicis servitijs , & respectibus aliud retulerunt , nisi laborem , & gyrationem molestam .

Causin. l.
q. Parab. i
Hist. 4
Symb. 41.

IX. Hactenus ostensum est otiosos hujus mundi sectatores verè negotiosos esse , & majoribus longè obnoxios laboribus , quam sint probi & servi Dei : Rectè proinde hodie de ijs dictum , *vidit alios stantes in foro otiosos.* Et dixit illis : Ite & vos in Vineam meam . Excutite jugum & graves sarcinas mundi , terrenas dimittite cupedias , à laboribus & afflictionibus gravissimis vos expedite , & tollite jugum meum super vos : Jugum enim meum suave , & Onus meum leve . Agnoscite , agnoscite ò mortales vestrum *Otium* esse merum *Negotium* , vestram quietem esse meram inquietudinem , vestram malaciam esse meram malitiam , vestras delitias esse mera delitia . Unde obsecro (quærerit S. Thomas de Villanova) tanta vexatio & infelicitas in orbe , nisi ex superbiae tumore ? Quia videlicet honorari , & reputari volumus plus quam sumus .

S. Thom.
Villanov.
m. de
S. Martin

T 3

Aculeus

150 Dominica in Septuagesima. Otium Negotiosum.

Aculeus solicitudinis *hujus* inde sinenter pungit mortales,
neque sinit eos vel unam diem vitæ habere felicem. Ecce
aliquis dies noctesque in literarum studio insomnes transi-
git cum labore, ut inter doctos literatus possit haberi.
Alius ut copiosam possit sustentare familiam, quid non ag-
greditur? Quid non patitur? *Alius* ut dignitatem, quam
cupit obtineat, & Principi placeat, quas non tolerat mo-
lestias? O pondus gravissimum super filios Adam, & in-
tolerabile jugum à die ortus sui usque ad diem sepulture
eorum. Verè contritio & infelicitas in vijs eorum,
quoniam viam pacis, humilitatem scilicet non cognov-
erunt: Si enim hac procederent via, quietissimos
& felicissimos dies agerent. Eamus ergo ad Vineam
Domini, qui haec tenus stetimus tota die otiosi,
eamus & recipiamus suave ejus jugum, quod qui
invenit, is invenit requiem animæ suæ,
hic temporalem, ibi sem-
piternam.

DISCUR-